Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2025/3472

16.7.2025.

Eiropas Reģionu komitejas rezolūcija par Eiropas Reģionu komitejas prioritātēm 2025.–2030. gadam

(C/2025/3472)

EIROPAS REĢIONU KOMITEJA (RK),

ŅEMOT VĒRĀ:

— Eiropadomes Stratēģisko programmu 2024.–2029. gadam;

— Eiropas Komisijas politiskās pamatnostādnes 2024.–2029. gadam;

— Eiropas Reģionu komitejas sadarbības nolīgumus ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Komisiju,

uzskata, ka 2025.–2030. gada pilnvaru termiņa galvenās prioritātes ir #Kohēzija, #Noturība un #Tuvums.

I. ***#Kohēzija***

RK uzsver, ka:

1. ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija ir nozīmīgi Eiropas Savienības mērķi un ir svarīgi iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, lai, izmantojot daudzlīmeņu pārvaldību, sasniegtu minētos mērķus, un to paudusi arī Kohēzijas alianse;

Konkurētspēja

2. vietējās un reģionālās pašvaldības ir svarīgs konkurētspējas virzītājspēks, jo tām ir cieša saikne ar iedzīvotājiem, ekonomikas dalībniekiem, akadēmiskajām aprindām un citām ieinteresētajām personām. Vietējās un reģionālās pašvaldības īsteno ES stratēģisko programmu uz vietas, ar investīcijām un publisko iepirkumu efektīvi atbalsta inovācijas ekosistēmas, sniedz kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus, lai veicinātu reģionālo attīstību, un nodrošina vietējiem apstākļiem pielāgotu rūpniecības politiku, lai panāktu dekarbonizāciju, konkurētspēju un kvalitatīvu darbvietu izveidi;

3. stingri atbalsta drosmīgu, vietējiem apstākļiem pielāgotu un teritoriāli iekļaujošu 10. pamatprogrammu un Eiropas Pētniecības telpu (EPT) ar spēcīgāku atbalstu vietējām un reģionālajām inovācijas ekosistēmām, uzlabotu sinerģiju starp kohēziju no vienas puses un pētniecības un inovācijas finansējumu no otras, kā arī vietējo un reģionālo pašvaldību nepārprotamu atzīšanu par zināšanu ekonomikas veicinātājām;

4. norāda, ka ir svarīgi spēcināt jauniešus ar izglītības palīdzību un nodrošināt viņiem prasmes, kas vajadzīgas, lai gūtu panākumus nākotnes darba tirgū un lai risinātu darbaspēka trūkuma problēmu; arī likumīga migrācija var kalpot par būtisku izaugsmes virzītājspēku, bagātināt vietējo ekonomiku un nostiprināt reģionālo konkurētspēju;

5. lai nodrošinātu Eiropas konkurētspēju, ir vajadzīga labi attīstīta teritoriālā dimensija un uzlabotas daudzlīmeņu pārvaldības struktūras rūpniecības politikas koordinēšanai, jo bez konkurētspējīgiem reģioniem konkurētspēja nav iespējama;

6. lai nodrošinātu Eiropas ilgtermiņa konkurētspēju, svarīgi elementi ir vienotā tirgus izveides pabeigšana, tostarp brīva pakalpojumu aprite, kapitāla tirgu savienība un ieguldījumu palielināšana. Lai vienotais tirgus būtu spēcīgs, inovatīvs un noturīgs, vajadzīga spēcīga kohēzijas politika ar spēcīgu konkurētspējas komponentu;

7. lai Eiropas ekonomika kļūtu konkurētspējīgāka, ir jāatjauno centieni panākt aktīvu subsidiaritāti, visiem līmeņiem konstruktīvi sadarbojoties un par pamatu ņemot pilsētu un reģionu pieredzi, jo tie īsteno lielāko daļu ES tiesību aktu, un vienlaikus saglabājot savus ekonomiskos, sociālos un vides standartus, kā arī nodrošinot regulatīvo stabilitāti;

8. vietējo kopienu mugurkauls ir mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), kas nodrošina apmācību, darbvietas un pirmās nepieciešamības preces un pakalpojumus, vienlaikus veicinot noturību un diversifikāciju;

9. RK palīdzēs radīt konkurētspējīgu un MVU labvēlīgu vidi ES reģionos, izmantojot vietējiem apstākļiem pielāgotu politiku, vienkāršošanu, administratīvā sloga samazināšanu un investīcijas prasmēs un inovācijā;

ES budžets

10. ar ES budžetu ilgtermiņā jānodrošina jēgpilna, konkrētai vietai pielāgota politika, lai tas darbotos kā svarīgs investīciju instruments un stabilizators, sarežģītos ģeopolitiskajos apstākļos risinot ES mainīgos prioritāros jautājumus laikā, kad pieaug ekonomiskā nevienlīdzība un paātrinās klimata krīze;

11. Eiropas Savienības rīcībā jābūt pietiekamiem finanšu līdzekļiem, lai ļoti svarīgie jaunie mērķi neapdraudētu ilgtermiņa prioritātes un Līguma mērķus;

12. efektīva DFS laikposmam pēc 2027. gada jāizstrādā koordinācijā ar vietējām un reģionālajām pašvaldībām kā stratēģiskiem partneriem, jo vienīgi tās pārzina vietējo investīciju vajadzības. Tāpēc partnerības princips un daudzlīmeņu pārvaldība ir būtiski panākumu faktori, lai Eiropas Savienību padarītu konkurētspējīgāku, iekļaujošāku, drošāku, noturīgāku un ilgtspējīgāku. Jebkāda daudzgadu programmu izstrādes vai īstenošanas centralizācija ir noraidāma;

13. lai nodrošinātu efektīvus sabiedriskos pakalpojumus, veicinātu konkurētspēju un nodrošinātu iespējas iedzīvotājiem, arī turpmāk būtiska ir fiskālā decentralizācija;

14. plašākās diskusijās par ES ilgtermiņa budžeta finansēšanu būtu jāapspriež gan jauni pašu resursi, gan arī stimuli privātā kapitāla piesaistīšanai Eiropas Savienībai, lai reaģētu uz jaunām fundamentālām problēmām, ar kurām saskaras ES;

Taisnīga pārkārtošanās

15. lai pārvaldītu trīskāršās pārkārtošanās (zaļās, digitālās un demogrāfiskās) sociālekonomisko ietekmi, izšķiroši svarīga ir visaptveroša un holistiska stratēģija ar mērķorientētu, konkrētai vietai pielāgotu pieeju, ņemot vērā ES reģionu atšķirīgo sākotnējo situāciju, priekšrocības un asimetrisko neaizsargātību. Ar kohēzijas politiku arī turpmāk jāsniedz stabils atbalsts taisnīgas pārkārtošanās procesam, jo tas var atraisīt ilgtspējīgas attīstības potenciālu un pozitīvu dinamiku;

Ilgtspējīgi un cenas ziņā pieejami mājokļi

16. ikvienam ir tiesības uz pienācīgu un cenas ziņā pieejamu vietu, kur dzīvot. Daudziem ES iedzīvotājiem ir grūtības piekļūt īpašumu un īres tirgiem, un tas ietekmē ES kohēziju, dzīves kvalitāti un pilsētplānošanu, kā arī mūsu pilsētu piekļūstamību un drošību. Steidzami jārisina daudzviet Eiropas Savienībā smagā mājokļu krīze un līdz 2030. gadam jāizskauž bezpajumtniecība;

II. ***#Noturība***

RK uzsver, ka:

17. noturība plašā nozīmē ir spēja reaģēt uz dabas un cilvēku izraisītām katastrofām, drošības apdraudējumiem un ekonomisko un politisko nestabilitāti Eiropas Savienībā un citur pasaulē. Noturības panākšana ir atkarīga no ciešas visu pārvaldības līmeņu sadarbības, un tās ietvaros jāstiprina ES un vietējo un reģionālo pašvaldību spēja reaģēt uz dažādu veidu krīzēm, izmantojot piemērotus instrumentus un finanšu līdzekļus;

Pārrobežu sadarbība

18. uzskata, ka Eiropas teritoriālā sadarbība, būdama Eiropas pievienotās vērtības paraugs, pilda nozīmīgu funkciju un tā ir jāatzīst par prioritāti un jāstiprina nākamajā DFS;

Klimata pārmaiņas

19. nopietnas bažas rada ES pilsētu un reģionu augošā pakļautība klimata pārmaiņu un vides degradācijas sekām, un šim jautājumam jāvelta vairāk uzmanības un finanšu līdzekļi, lai tās novērstu un pielāgotos. 2050. gadam izvirzītais ES klimatneitralitātes mērķis jāsasniedz ar juridiski saistošu 2040. gadam izvirzītu mērķrādītāju samazināt CO_2 emisijas par 90 %, kā arī ar vērienīgiem un reālistiskiem centieniem, kā izklāstīts zaļā kursa satvarā;

20. steidzami jāstiprina vietējo un reģionālo pašvaldību strukturālās un finansiālās spējas, lai ne tikai nodrošinātu sinerģiju starp klimatrīcību un biodaudzveidības saglabāšanu, vienlaikus veicinot pētniecību un inovāciju, bet arī mazinātu klimata pārmaiņas un pielāgotos tām, vienlaikus pārvaldot riskus un uzlabojot savu sagatavotību klimata katastrofām;

Ūdensapgādes noturība

21. ūdensapgādes noturība ir kritiski svarīgs globāls jautājums, kam ir izšķiroša nozīme ES konkurētspējā, un tā ir būtiska, lai varētu pielāgoties klimata pārmaiņām, aizsargāt biodaudzveidību, samazināt piesārņojumu un garantēt pārtikas nodrošinājumu, aprites ekonomiku un sabiedrības veselību. Tādēļ tā jāintegrē visās pārējās attiecīgajās ES politikas jomās;

22. vietējā un reģionālajā līmenī jāizstrādā un jāīsteno integrētas ūdens apsaimniekošanas stratēģijas, kurās tiek kombinēti dabā balstīti inovatīvi risinājumi;

Tīra, droša un enerģija par pieņemamu cenu

23. lai mazinātu stratēģiskās atkarības un apvienotu vides mērķrādītājus un konkurētspēju, svarīga ir efektīva, ekonomiski ilgtspējīga, tīra un taisnīga vietējā enerģētikas pārkārtošana;

24. arvien sarežģītākā ģeopolitiskajā situācijā ir ārkārtīgi svarīgi popularizēt enerģijas mikroražošanu un decentralizētas atjaunīgo energoresursu enerģijas sistēmas;

25. ir būtiski pabeigt veidot Eiropas enerģētikas savienību ar pilnībā integrētu un savstarpēji savienotu tirgu visā Eiropas Savienībā un ar labi funkcionējošu pārvaldības sistēmu tās pamatā, lai stiprinātu ES enerģētisko drošību un nepieļautu, ka enerģijas cenas kļūst par lielu ierobežojumu ES rūpniecībai un slogu iedzīvotājiem;

26. vietējo un reģionālo pašvaldību devums ir svarīgs, lai panāktu ilgtspējīgu un sociāli taisnīgu enerģētikas pārkārtošanu, nodrošinot vietējo uzņēmumu konkurētspēju un novēršot enerģētisko nabadzību, taču, lai paaugstinātu energoefektivitāti un izvērstu vietējo enerģijas ražošanu, to rīcībā jābūt pienācīgam finansējumam, tostarp vietējām un reģionālajām pašvaldībām tiešā veidā piekļūstamiem līdzekļiem;

Veselība

27. svarīgs ES sabiedrības noturības faktors un viens no centrālajiem ES stratēģiskās autonomijas pīlāriem ir iedzīvotāju veselība un spēcīga, vispārēji piekļūstama un inovatīva veselības aprūpes nozare;

28. veidojot un īstenojot Eiropas veselības savienību, Eiropas Savienībai sadarbībā ar dalībvalstīm, reģioniem, pilsētām un lauku apvidiem jārisina tādas problēmas kā arvien lielāks veselības aprūpes personāla trūkums, kritiski svarīgu zāļu piegādes problēmas, veselības aprūpes infrastruktūras lielā neaizsargātība pret kiberuzbrukumiem, joprojām pastāvošā nevienlīdzība veselības jomā un pieaugošais hronisko slimību un psihoemocionālās veselības problēmu apjoms nestabilitātes un krīžu laikā;

Lauksaimniecība

29. spēcīga kopējā lauksaimniecības politika (KLP) būs būtiska, lai stiprinātu ES noturību, ilgtspēju, konkurētspēju, uztursuverenitāti, pārtikas nodrošinājumu un savu lauksaimnieku aizsardzību, un tai jānovirza publiskie līdzekļi vidiski ilgtspējīgu lauksaimniecības metožu izmantošanai;

30. lauku attīstībai jābūt arī vienam no KLP galvenajiem elementiem, proti, jācenšas panākt, ka lauku apvidi kļūst dinamiski un ka tajos tiek sniegti labi sabiedriskie pakalpojumi un izveidota atbilstoša infrastruktūra, un jārisina demogrāfiskās un ekonomiskās problēmas;

31. turpmāko stratēģisko plānu pārvaldībā nozīmīga loma jāpilda reģioniem, lai nodrošinātu, ka tiek ņemtas vērā teritoriālās un nozaru īpatnības un ka KLP koncentrēsies uz vietējiem apstākļiem pielāgotas ilgtspējīgas pārtikas ražošanas atbalstīšanu, paaudžu maiņu un lauksaimniecības pārtikas nozares kā stratēģiskas vērtības saglabāšanu;

Drošība

32. eiropieši un ES saskaras ar mainīgiem un daudzdimensionāliem draudiem, un Nīnistes ziņojumā uzsvērts, ka reakcijai uz šiem izaicinājumiem jākļūst par kopīgu un kolektīvu atbildību. Jādara vairāk, lai nodrošinātu Eiropas sagatavotību un aizsardzības spējas. Par RK nelokāmo atbalstu Ukrainas pilsētām un reģioniem liecina Ukrainas Atjaunošanas alianse, kas ir arī ieguldījums ES pilsētu un reģionu noturībā, jo tas paver iespēju mācīties no Ukrainas partneru pieredzes;

33. krīžsagatavotība neatkarīgi no tā, vai krīze saistīta ar ģeopolitisku spriedzi vai dabas katastrofām, ir būtiska, un vietējās un reģionālās perspektīvas ir pilnībā jāatspoguļo ES rīcībpolitikās, lai tās būtu efektīvas vietējos apstākļos. Izšķiroša nozīme ir aktīvai pilsētu un reģionu iesaistei, it īpaši aizsardzības industrijas stiprināšanā, sabiedrisko vietu un kritiskās infrastruktūras aizsardzībā un noturības un kiberdrošības veidošanā, izmantojot visu sabiedrību aptverošu pieeju;

III. ***#Tuvums***

RK norāda, ka:

34. vietējās un reģionālās pašvaldības, pateicoties to unikālajam stāvoklim, spēj apmierināt iedzīvotāju mainīgās vajadzības. Ir svarīgi stiprināt vietējo pašvaldību spējas, lai turpinātu kohēziju, stiprinātu iekļaujošas kopienas un palielinātu iedzīvotāju uzticēšanos publiskajām iestādēm;

Demogrāfiskās pārmaiņas

35. demogrāfiskās pārmaiņas, kas saistītas ar iedzīvotāju novecošanu un tādām problēmām kā intelektuālā darbaspēka emigrācija, zemes pamešana un pārtuksnešošanās, pieaugošais atkarības koeficients, dažu reģionu nonākšana attīstības slazdos un iedzīvotāju skaita vispārēja samazināšanās rada nopietnu nevienlīdzību starp teritorijām un kopienām, un tas apdraud kohēziju. Kohēzijas politikai joprojām ir svarīga loma demogrāfisko pārmaiņu risināšanā un mazināšanā, kā arī iespēju radīšanā iedzīvotājiem mazāk attīstītos un nelabvēlīgā situācijā esošos reģionos. Koncentrējoties uz demogrāfiskajām problēmām, ar kohēzijas politiku būtu jāveicina ģimenēm labvēlīga politika un paaudžu vienlīdzība, kā arī jāizstrādā viedi un ilgtspējīgi attīstības virzieni reģioniem ar sarūkošu iedzīvotāju skaitu. Tas nozīmē cilvēkiem, kuri vēlas palikt savos reģionos un pilsētās vai tajos atgriezties, padarīt šo procesu vieglāku, veicinot labu vidi uzņēmumiem, kas spēj piedāvāt darbvietas, un nodrošinot kvalitatīvus sabiedriskos pakalpojumus un infrastruktūru;

Vietējā demokrātija

36. jāstiprina vietējo un reģionālo pašvaldību spēja novērst sistēmiskus draudus demokrātijai;

37. svarīgākās problēmas, kas jārisina visos pārvaldības līmeņos, ir plaisas mazināšana starp iestādēm un iedzīvotājiem, kā arī pamattiesību un tiesiskuma aizsardzība;

38. vienlīdz svarīgi ir veicināt iedzīvotāju, it īpaši jauniešu, līdzdalību, nodrošinot, ka lēmumu pieņemšanas procesos viedokli var paust visas paaudzes. Tas ir būtiski, lai izveidotu taisnīgu, pārredzamu un atbildīgu pārvaldības sistēmu;

39. pateicoties tās locekļiem, tīkliem un iniciatīvām, piemēram, ES vietējo pašvaldību deputātu, vēlētu jaunāka gadagājuma politiķu un Eiropas Reģionu un pilsētu nedēļai, RK rīcībā ir unikāli instrumenti, ar kuriem Eiropu tuvināt iedzīvotājiem un viņu devumu novirzīt uz ES līmeni;

40. vietējās demokrātijas aizsardzība joprojām ir obligāta gan ES iekšienē, gan paplašināšanās procesā iesaistītajās valstīs un dienvidu un austrumu kaimiņvalstīs;

Dzimumu līdztiesība

41. Transversāla RK prioritāte 2025.–2030. gadam būs sniegt ieguldījumu nākamajā ES dzimumu līdztiesības stratēģijā un nodrošināt, ka ES sieviešu tiesību ceļvedis dod konkrētus rezultātus vietējā līmenī; RK aktīvi atbalstīs vietējo un reģionālo pašvaldību kā savu stratēģisko partneru pūliņus panākt vienādu samaksu par vienādu darbu un nodrošināt ekonomiskās iespējas, vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīviem veselības aprūpes pakalpojumiem, pieejamus bērnu aprūpes pakalpojumus, darba un privātās dzīves līdzsvaru un vienlīdzīgas nodarbinātības iespējas. RK arī atbalsta dzimumu līdztiesības aspekta integrēšanu visās ES politikas jomās, sākot ar izstrādi un beidzot ar īstenošanu, ciešā sadarbībā ar visiem pārvaldes līmeņiem; tas ietver apņemšanos veicināt intersekcionalitāti, it īpaši sieviešu no marginalizētām un neaizsargātām grupām, tostarp *LGBTIQ+* personu, iekļaušanu; RK norāda, ka ir svarīgi palielināt sieviešu līdzdalību politiskajā dzīvē, un aicina nodrošināt viņu vienlīdzīgu pārstāvību ES iestāžu sastāvā un vadošajos amatos; aicina politiskās iestādes pieņemt dzimumsensitīvus rīcības kodeksus un īstenot aizsardzības pasākumus pret aizskarošu izturēšanos; tas ir būtiski, lai aizsargātu vietējo demokrātiju un nodrošinātu, ka līdztiesība ir ne tikai princips, bet arī realitāte visā Eiropā;

Jaunatne

42. pašreizējā ES jaunatnes stratēģija, kas vērsta uz aktīvu līdzdalību un labākām jauniešu iespējām mācīties un strādāt, labvēlīgi ietekmējot jauniešu ekonomisko un sociālo attīstību, ir pelnījusi lielāku pamanāmību un lielāku uzsvaru uz tās īstenošanu. Tam jānotiek vienlaikus ar pastiprinātu ES atbalstu izglītībai kā svarīgam prasmju savienības aspektam, kas ir būtisks, lai nākamās paaudzes varētu piekļūt kvalitatīvām darbvietām un mājokļiem;

runājot par nākamajiem pieciem gadiem, RK:

43. norāda, ka vietējās un reģionālās pašvaldības ir svarīgi dalībnieki iepriekšminēto problēmu risināšanā un virzībā uz politikas mērķiem tādu iemeslu dēļ kā politiskā leģitimitāte, konstitucionālās funkcijas, zināšanas un investīciju pilnvaras, kā arī apņemšanās nodrošināt kohēziju, noturību un tuvumu iedzīvotājiem;

44. ir pārliecināta, ka pilsētas un reģioni šajā procesā ir jāuzskata ne tikai par ieinteresētām personām, bet arī par aktīviem dalībniekiem, kas vērienīgas, paplašināšanās dēļ nepieciešamas reformu programmas kontekstā gatavo Eiropas Savienību nākotnei;

45. skaidri norāda, ka vietējo un reģionālo pašvaldību iesaistīšana ES nākotnes un politikas procesa attīstībā, pamatojoties uz aktīvas subsidiaritātes, partnerības un daudzlīmeņu pārvaldības principiem, ir vienīgais veids, kā efektīvi sasniegt ES mērķi izvirzīt reģionus "ES politisko procesu centrā".

Briselē, 2025. gada 15. maijā

Eiropas Reģionu komitejas
priekšsēdētāja
Kata TÜTTŐ